FIŞA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituţia de învăţământ superior	Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Greco-Catolică
1.3 Departamentul	Departamentul Blaj
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie pastorală în comunitățile ecleziale (Blaj) Diplomă de Master

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	**KMR0089 Activitatea pastorală a clerului greco-catolic în secolele XVIII-XIX**						
2.2 Titularul activităţilor de curs			Lect. univ. dr. GHIȘA Ciprian				
2.3 Titularul activităţilor de seminar			Lect. univ. dr. GHIȘA Ciprian				
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	2	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităţilor didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învăţământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuţia fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie şi notiţe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate şi pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii şi eseuri					14
Tutoriat					3
Examinări					4
Alte activităţi: elaborarea unei bibliografii a contribuţiilor teologilor / autorilor greco-catolici români la domeniul Pnevmatologiei					7

3.7 Total ore studiu individual	58
3.8 Total ore pe semestru	100
3.9 Numărul de credite	4

4. Precondiţii (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu este cazul
4.2 de competenţe	• Nu este cazul

5. Condiţii (acolo unde este cazul)

5.1 De desfăşurare a cursului	• Prezenţa la prelegeri
5.2 De desfăşurare a seminarului/laboratorului	• Prezenţa şi intervenţiile la seminar, preluarea temei de seminar, elaborarea şi susţinerea seminarului; predarea la timpul stabilit

6. Competenţele specifice acumulate

Competenţe profesionale	În urma studierii acestei discipline, studentul trebuie să poată: • Să însuşească, să cunoască, să înţeleagă şi să utilizeze principiile, mijloacele, metodele, procedeele şi conceptele-limbajul-terminologia specifice analizei activităţii pastorale a clerului greco-catolic în sec. XVIII-XIX; • Să dezvolte o reflecţie critică şi constructivă în interiorul domeniului; • Să poată aborda la nivel de discuţii realităţile circumscrise cursului; • Să cunoască bibliografia aferentă cursului.
Competenţe transversale	• Să poată integra competenţele profesionale dobândite în urma cursului cu elementele specifice celorlalte discipline sau chiar domenii de studii, în virtutea interdisciplinarităţii şi transdisciplinarităţii dintre acestea; • Să înţeleagă modul cum celelalte confesiuni creştine sau religii necreştine percep lucrarea pastorală; • Să poată să gestioneze propria formare continuă personală şi profesională având ca punct de plecare cursul, dobândind autonomie şi responsabilitate în procesul de evaluare a datelor noi care vor apărea în domeniu; • În servicii alternative, absolvenţii acestui curs să poată fi cooptaţi în forme suplimentare de pregătire pastorală, catehetică, activităţi ecumenice etc.

7. Obiectivele disciplinei (reieşind din grila competenţelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• În directă relaţie cu tematica masteratului, cursul îşi propune să le ofere studenţilor o perspectivă istorică asupra activităţii pastorale a clerului greco-catolic român în secolele XVIII-XIX, menită să le dezvăluie nu doar constantele şi specificităţile acestui demers fundamental, ci şi marile linii de evoluţie a Bisericii Române Unite din Transilvania şi Ungaria Habsburgică în acel segment temporal. Accentul cade atît pe relevarea cadrului de epocă şi a interesului manifestat de ierarhia unită, în diferite etape istorice, pentru îmbunătăţirea şi diversificarea acţiunii pastorale a clerului, cît şi pe marile teme şi domenii avute în vedere, ce permit configurarea unor interesante studii de caz. Dezbaterea acestor cazuri este gîndită ca o modalitate de punere pe picioare a unui laborator de cercetare, în care masteranzilor le va fi cultivată deprinderea de a aborda un atare subiect, printr-o bună cunoaştere a limbajului şi structurii izvoarelor de epocă, dar şi printr-o grilă de analiză cît mai complexă şi mai nuanţată.
7.2 Obiectivele specifice	• Insuşirea, cunoaşterea, înţelegerea şi utilizarea terminologiei specifice; • Integrarea competenţelor profesionale dobândite de prezentul curs cu elementele specifice celorlalte discipline sau chiar domenii de studii, în virtutea interdisciplinarităţii şi transdisciplinarităţii dintre acestea; • Activitatea didactică este gîndită ca una interactivă, bazată pe discutarea bibliografiei parcurse de studenţi (pe sistematizarea informaţiilor acumulate şi pe dezbaterea interpretărilor întîlnite) şi pe comentarea documentelor indicate şi a referatelor planificate.

8. Conţinuturi

8.1 Curs	**Metode de predare**	**Observaţii. Bibliografie**
CURS 1: **Introducere:** obiective, precizări conceptuale şi metodologice, surse	Prelegere / expunere, prezentare, explicaţii, exemplificări.	**Bibliografie:** A. Bişoc, *Introducere în teologia pastorală*, Iaşi, 2002, p. 17-47, 79-99; M. Rosa, *Clero Cattolico e società europea nell' età moderna,* Editori Laterza, 2006, p. 35-89.
CURS 2: **Cadrul organizatoric:** De la Episcopia unită de Făgăraş la Mitropolia greco-catolică de Alba Iulia şi Făgăraş. Dieceze, protopopiate, parohii (Prezentare pe bază de referate).	Prelegere	**Bibliografie:** Z. Pâclişanu, *Istoria Bisericii Române Unite*, p. 165-182, 241-276, 292-305, 406-417, 466-478, 511-527; O. Ghitta, *Naşterea unei Biserici. Biserica greco-catolică din Sătmar în primul ei secol de existenţă*, p. ; G. M. Miron, *Biserica greco-catolică din Transilvania. Cler şi enoriaşi*, p. 65-92, 437-501; D. Dumitran, *Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830*, p. 167-181; A. Sima, *O episcopie şi un ierarh*, p. 69-113; I. Căluşer, *Episcopia greco-catolică de Oradea*, p. 27-92.
CURS 3. ***Ibidem***.	Prelegere	**Bibliogr.:** *Ibidem.*

CURS 4: Activitatea pastorală în atenţia ierarhiei Bisericii greco-catolice româneşti. Consideraţii generale privind evoluţia unui interes. **a.)** Între tradiţia răsăriteană şi imperativele reformismului catolic **b.)** Formarea „păstorilor". Învăţământul teologic greco-catolic şi obiectivele sale **c.)** Stat-Biserică-Societate în secolele XVIII-XIX. Clerul şi procesul de modernizare a societăţii.	Prelegere	**Bibliogr.:** P. Teodor, *The Romanians from Transylvania between the Tradition of the Eastern Church, the Counter Reformation and the Catholic Reformation*, în vol. *Ethnicity and Religion in Central and Eastern Europe*, Cluj-Napoca, 1995, p. 175-187; I. Mârza, *Şcoală şi naţiune. Şcolile din Blaj în epoca renaşterii naţionale*, p. 28-79; R. Câmpeanu, *Elitele româneşti din Transilvania veacului al XVIII-lea*, Presa Universitară Clujeană, 2000, p. 125-284; D. Dumitran, *Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830*, p. 37-67; D. Beales, *Enlightenment and Reform in Eighteenth-Century Europe*, I.B. Tauris, 2005, p. 7-28, 60-90, 207-256; P. Prodi, *Introduzione allo studio della Storia moderna*, il Mulino, 1999, p. 54-68.
CURS 5: Ibidem.	Prelegere	**Bibliogr.:** *Ibidem.*
CURS 6: Ibidem		**Bibliogr.:** *Ibidem.*
CURS 7: Cadrul normativ: Legislaţia sinodală şi procesul de uniformizare a regulilor şi practicilor în domeniul pastoraţiei. Între tradiţie şi inovaţie. Studii de caz.	Prelegere	**Bibliografie: a.) pentru studiile de caz:** I. M. Moldovan, *Acte sinodale ale besearecei romane de Alba Iulia şi Fogarasiu*, I, Blasiu, 1869, passim; *Conciliul Provincialu Primu alu provinciei bisericesci greco-catolice Alba Julia si Fagarasiu tienutu la anulu 1872*, Blasiu, 1886, p. 1-281; **b.)** G. M. Miron, *Biserica greco-catolică din Transilvania. Cler şi enoriaşi (1697-1780)*, p. 109-119; N. Bocşan, I. Cârja, *Biserica Română Unită la Conciliul Ecumenic Vatican I*, Presa Universitară Clujeană, 2001, p. 259-287.
CURS 8: Modalităţi de control şi sancţionare: a.) Vizitaţiile episcopale (obiective, strategii, efecte), **b.)** Studii de caz din secolele XVIII şi XIX.	Prelegere	**Bibliografie: a.)** U. Mazzone, A. Turchini, *Le visite pastorali. Analisi di una fonte*, Bologna, 1985; **b.)** O. Ghitta, „Un popor superstiţios, cu adevărat distinc" (vizitaţia canonică a episcopului Manuel Olsavszky în Sătmar şi Maramureş – 1751), în vol.*Identitate şi alteritate Studii de imagologie*, vol. II, Presa Universitară Clujeană, 1998, p. 95-109; G.M. Miron, *O vizitaţie canonică în comitatul Clujului sub episcopul Grigorie Maior*, în vol. *Studii istorice. Omagiu profesorului Camil Mureşanu*, Cluj-Napoca, 1998, p. 183-196; Camelia Elena Vulea, Luminiţa Wallner Bărbulescu, *Vizitaţiuni canonice în Ţara Haţegului*, p. 33-67, 81-585.
CURS 9: Ibidem.	Prelegere	**Bibliogr.:** *Ibidem*.
CURS 10: Pastoralele şi circularele episcopale: instrumente de diseminare a mesajului ierarhiei. Analiză tematică şi contextualizare. Studiu de caz.	Prelegere	**Bibliografie:** I. Vancea, *Pastorale şi circulare 1865-1869* (ediţie de N. Bocşan şi M. Andrei), p. 31-103, 105-317; V. Bojor, *Episcopii Diecesei Gr. Cat. De Gherla acum Cluj-Gherla (1856-1939)*, Ediţia a II-a, Editura Viaţa Creştină, Cluj-Napoca, 2000, p. 160-201.
CURS 11: Catehismele şi cateheza: Biserica unită şi activitatea de catehizare. Standardizarea credinţei şi a modelui etic-devoţional. Catehează şi identitate confesională. Studiu de caz	Prelegere	**Bibliografie: a.) pentru cadrul de epocă:** P.Vismara Chiappa, *Il „buon cristiano" Dibattiti e contese sul catechismo nella Lombardia di fine Settecento*, Firenze, 1984, p. 1-49; O. Ghitta, *The first Greek Catholic Catechisms in Hungary and Transylvania*, în vol. *Confessional Identity in East-Central Europe* (coordonatori Maria Crăciun, Ovidiu Ghitta şi Graeme Murdock), Ashgate, 2002, p.

		153-167; **b.) pentru studiul de caz:** *Catehismul lui Iosif de Camillis 1726*, Imago, Sibiu, 2002, p. 43-197.
CURS 12: Literatura de consolidare a unirii. Biserica Română Unită din Transilvania în faţa acţiunii ortodoxe. Accente în discursul identitar greco-catolic. Credinţa şi ritul ca elemente definitorii. Căi de diseminare a acestui discurs în societate. Studiu de caz.	Prelegere	**Bibliografie: a.) pentru cadrul de epocă:** C. Ghişa, *Biserica Greco-catolică din Transilvania. Elaborarea discursului identitar (1700-1850)***,** Cluj-Napoca, 2006, p. 247-275; C. Barta, *Tradiţie şi dogmă. Percepţia dogmatică a Unirii cu Roma în operele teologilor greco-catolici (secolele XVIII-XIX*, p. 41-62; **b.) pentru studiul de caz:** *Floarea Adevărului şi Dogmatica învăţătură*, Argonaut, 2004, p. 107-169.
CURS 13: Cler şi enoriaşi: a.) Modele devoţionale, forme de pietate individuală şi colectivă, **b.)** Lupta cu „superstiţiile". Îndreptarea moravurilor, **c.)** Biserica şi familia	Prelegere	**Bibliografie:** E. Muir, *Riti e rituali nell´Europa moderna*, Milano, 2000, p.181-276; D. Radosav, *Sentimentul religios la români*, p. 195-300; D. Dumitran, *Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830*, p. 80-106; S. Bolovan, *Familia în satul românesc din Transilvania*, p. 62-100, 145-197.
CURS 14: Concluzii	Prelegere	

Bibliografie

1.) Barta, C., *Tradiţie şi dogmă. Percepţia dogmatică a Unirii cu Roma în operele teologilor greco-catolici (secolele XVIII-XIX)*, Blaj, 2003.
2.) Bârlea, O., *Metropolia Bisericii Române Unite proclamată în 1855 la Blaj*, în *Perspective*, nr. 37-38, anul X, 1987.
3.) Bolovan, S. P., *Familia în satul românesc din Transilvania*, Cluj-Napoca, 1999.
4.) Căluşer, I., *Episcopia greco-catolică de Oradea*, Editura Logos '94, Oradea, 2000.
5.) Dumitran, D., *Un timp al Reformelor. Biserica greco-catolică din Transilvania sub conducerea episcopului Ioan Bob 1782-1830*, Bucureşti, 2005.
6.) Ghitta, O., *Naşterea unei Biserici. Biserica greco-catolică din Sătmar în primul ei secol de existenţă (1667-1761)*, Cluj-Napoca, 2001.
7.) Mârza, I., *Şcoală şi naţiune. Şcolile din Blaj în epoca renaşterii naţionale*, Cluj-Napoca, 1987.
8.) Miron, G. M., *Biserica greco-catolică din Transilvania. Cler şi enoriaşi (1697-1780)*, Cluj-Napoca, 2004
9.) Pâclişanu, P., *Istoria Bisericii Române Unite*, Editura Galaxia Guttenberg, 2006..
10.) Radosav, D., *Sentimentul religios la români*, Cluj-Napoca, 1997.
11.) Sima, A., *O episcopie şi un ierarh*, Cluj-Napoca, 2003.
12.) Vancea, I. *Pastorale şi circulare 1865-1869* (ediţie de N. Bocşan şi M. Andrei), Cluj-Napoca, 2003.
13.) Camelia Elena Vulea, Luminiţa Wallner Bărbulescu, *Vizitaţiuni canonice în Ţara Haţegului*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	**Observaţii. Bibliografie**
S. 1-14: Prezentarea temelor, a modului de desfăşurare şi a metodologiei seminarului. Elaborarea și prezentarea referatului	Prezentare, explicaţii, aplicaţii, dezbateri, discuţii dirijate, discuţii în grupe, grupuri de lucru, discuţii libere, dialog, analize, studii de caz	Studentul se documentează şi lucrează independent

Bibliografie

Beales, D., *Enlightenment and Reform in Eighteenth-Century Europe*, I.B. Tauris, 2005, p. 7-28, 60-90, 207-256;
Bocşan, N.; Cârja, I., *Biserica Română Unită la Conciliul Ecumenic Vatican I*, Presa Universitară Clujeană, 2001, p. 259-287.
Bojor, V., *Episcopii Diecesei Gr. Cat. De Gherla acum Cluj-Gherla (1856-1939)*, Ediţia a II-a, Editura Viaţa Creştină, Cluj-Napoca, p. 160-201.
Bişoc, A., *Introducere în teologia pastorală*, Iaşi, 2002, p. 17-47, 79-99;
Câmpeanu, R., *Elitele româneşti din Transilvania veacului al XVIII-lea*, Presa Universitară Clujeană, 2000, p. 125-284;
Conciliul Provincialu Primu alu provinciei bisericesci greco-catolice Alba Julia si Fagarasiu tienutu la anulu 1872, Blasiu, 1886, p. 1
Floarea Adevărului şi Dogmatica învăţătură, Argonaut, 2004, p. 107-169.
Ghişa, C., *Biserica Greco-catolică din Transilvania. Elaborarea discursului identitar (1700-1850)***,** Cluj-Napoca, 2006, p. 247-275;
Ghitta, O., *The first Greek Catholic Catechisms in Hungary and Transylvania*, în vol. *Confessional Identity in East-Central E* (coordonatori Maria Crăciun, Ovidiu Ghitta şi Graeme Murdock), Ashgate, 2002, p. 153-167;
Mazzone, U.; Turchini, A., *Le visite pastorali. Analisi di una fonte*, Bologna, 1985;
Moldovan, I. M., *Acte sinodale ale besearecei romane de Alba Iulia şi Fogarasiu*, I, Blasiu, 1869, passim;
Muir, E., *Riti e rituali nell´Europa moderna*, Milano, 2000, p.181-276;

Prodi, P. *Introduzione allo studio della Storia moderna*, il Mulino, 1999, p. 54-68.
Rosa, M., *Clero Cattolico e società europea nell' età moderna,* Editori Laterza, 2006, p. 35-89.
Teodor, P., *The Romanians from Transylvania between the Tradition of the Eastern Church, the Counter Reformation and the Catholic Reformation*, în vol. *Ethnicity and Religion in Central and Eastern Europe*, Cluj-Napoca, 1995, p. 175-187;

9. Coroborarea conţinuturilor disciplinei cu aşteptările reprezentanţilor comunităţii epistemice, asociaţiilor profesionale şi angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conţinuturile disciplinei sunt coroborate cu aşteptările comunităţii epistemice, asociaţiilor profesionale şi angajatori din domeniul programului.
- Conţinuturile disciplinei răspund exigenţelor parohiei, fişei postului de muncă din domeniul bisericesc, educativ, caritativ, catehetic sau formativ şi voluntariat.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Însuşirea conţinuturilor	Examen oral final	50 %
	Studenţii vor fi evaluaţi pe parcurs, pe baza: - unui referat dintre cele solicitate în săptămînile 2-3 (20 %) - comentării textelor indicate la studiile de caz din săptămînile 7-12 (fiecare student îşi va alege două asemenea studii de caz) (45 %) - felului în care concep planul de discuţii şi conduc dezbaterea la temele (sau subtemele) unde se angajează să facă acest lucru (fiecare student îşi va alege o temă în acel semestru) – (25 %) participării active la curs – (10%)	Metoda Procedura examinării: - studentul care nu va avea nici măcar o prezenţă la cursuri nu va fi primit în examen. - intrarea la examen va fi în ordine alfabetică. - vor fi în aula de examen întotdeauna cel puţin doi studenţi; odată cu ieşirea de la examen a unui student, un altul va intra, va extrage un bilet de examen, va avea la dispoziţie 10 minute pentru pregătirea răspunsului şi notarea ideilor pe o coală pregătită dinainte, şi 15 minute pentru răspunsul oral. - subiectul extras nu se poate schimba.	
10.5 Seminar/ laborator	Participarea activă la dezbateri şi Elaborarea lucrării scrise	Evaluarea participării active la dezbateri şi Evaluarea lucrării scrise	50 %
	Pentru a fi luată în considerare nota de la seminar este necesară obţinerea notei de trecere la examenul oral final de la sfârşit de semestru. Fiecare student va prelua direct de la titular la începutul semestrului o temă de seminar.	Prezentarea la examenul final este condiţionată de întocmirea elaboratului de seminar, pe temele propuse de titularul cursului, dar şi de predarea acestuia titularului de curs - în format electronic pe e-mail (ciprian.ghisa@transylvania-college.ro) scris cu diacritice (ă, â, î, ţ, ş), - înainte de prezentarea la examenul final.	

10.6 Standard minim de performanţă

- Însuşirea materialului de învăţat.
- Probarea dezvoltării competenţelor specifice acumulate (profesionale, transversale).
- Finalizarea lucrării de seminar.
- Obţinerea a minimum 5 puncte: 1 din oficiu, 4 puncte la curs + seminar.

Data completării — Semnătura titularului de curs — Semnătura titularului de seminar

25.09.2017
....

Data avizării în departament — Semnătura directorului de departament

02.10.1017